

ADVIES op notitie ‘Contouren inkoopstrategie Jeugdhulp Noord Veluwe’

Op 9 juli 2020 is aan de gezamenlijke adviesraden Sociaal Domein van de Noord Veluwe de uitnodiging gedaan om advies uit te brengen op de ‘Contouren nota inkoopstrategie Jeugd’. Met als concrete vragen:

1. Kunnen de samenwerkende adviesraden van de Noord Veluwe positief adviseren over de voorgestelde contouren voor de inkoopstrategie Jeugd?
2. Welke aandachtspunten geven de gezamenlijke adviesraden de samenwerkende gemeenten mee voor het vervolg van het proces?

1. Kunnen we positief adviseren?

Allereerst willen wij de opstellers van de concept nota een compliment geven voor de zorgvuldige analyse en de verwerking van de inzichten uit de leergang die zij gevolgd hebben in deze notitie. Tegelijkertijd is het voor de lezer, die de leergang niet gevolgd heeft, een complexe notitie. Veel afkortingen, veel technische taal en ook af en toe zeer gedetailleerde informatie. Dat maakt de notitie (met 60 slides) niet makkelijk toegankelijk. Tenzij je goed ingevoerd bent in het veld van de jeugdhulp, en gelukkig hebben we in onze raden deze deskundigheid beschikbaar!

Een suggestie onzerzijds is om leergang-gerelateerde informatie in een bijlage toe te voegen.

Wij hebben na lezing van het stuk de indruk overgehouden dat ten aanzien van de inkoopstrategie een gedegen analyse is gemaakt. Of deze inkoopstrategie voldoende is om in de toekomst kwalitatief goede zorg- en ondersteuning te bieden aan de jongeren uit onze regio, moet echter nog blijken. Om nu al een positief advies te kunnen uitbrengen op het geheel van het aanbod van zorg voor jongeren, plaatsen wij toch nog enkele kanttekeningen. Hierop gaan wij verder in bij vraag 2.

2. Welke aandachtspunten geven we mee voor het vervolgproces?

A. Visie

Ook al realiseren wij ons dat het om een ‘inkoopstrategie’ gaat, missen wij in de notitie een helder beschreven visie op Jeugdhulp. Pas op pagina 14 kunnen we iets lezen over ‘de doelstelling van de inkoopvisie’. Maar ook dan beschrijft het niet wat we echt beogen, waar onze jeugdigen, die van jeugdhulp afhankelijk raken, op kunnen rekenen.

Advies: Neem in de notitie inkoopstrategie een kopje: ‘Lange termijn visie op jeugdhulp’ op. Waarin niet technisch, maar met vurig verlangen de gewenste situatie omschreven wordt. Omdat de jeugd de toekomst heeft en soms daarbij een steuntje in de rug nodig heeft.

B. Kwaliteit

Een belangrijke notie zien we op pagina 33 welke een overzicht geeft van diverse zorgvormen. Het zou interessant zijn om te weten welke vormen het meest effectief zijn en het grootste rendement leveren voor de jongeren. Aan de hand daarvan is het makkelijker om te beoordelen welke zorgvormen nodig zijn en ingekocht moeten worden.

Want hier zit een van de belangrijkste zorgen van de adviesraden: het verschralen van het aanbod Jeugdhulp in de komende jaren, **zonder** dat hieraan een positieve, lange termijn visie aan ten grondslag ligt. Hierdoor ontstaat het risico dat de grootste (financiële) inzet gaat naar kortdurende interventies tijdens crisissituaties (brandjes blussen). De continuïteit van de ondersteuning én het ontwikkelen van een lange termijn perspectief, komen hierdoor in de knel. Wat wij missen is de koppeling tussen inkoop en kwaliteit. Wij zijn van mening dat op basis van de hulpvraag de kwaliteit

van het aanbod richtinggevend moet zijn bij de keuzes voor inkoop. Goed omschrijven aan welke kwaliteitseisen de aanbieders moeten voldoen tegen welke tarieven.

In dit kader vragen wij aandacht voor de (te) ver doorgevoerde marktwerking in de zorg. We zien daarbij dat kostbare gelden meer naar productbeschrijving of procedurebeschrijvingen gaan en naar dure aanbesteding- en inkooptrajecten in plaats van naar de directe zorg en ondersteuning.

We bepleiten bij segment 3 voor trajectfinanciering, omdat zeker bij ambulante hulpverlening/ opvoedingshulp niet alles omschreven kan worden in producten. De zorg vraagt maatwerk! Ruimte voor hulpvragers en daaraan gekoppelde professionals is belangrijk. Daar waar het mogelijk is bepleiten we dan ook trajectbekostiging, zodat niet telkens opnieuw vanuit kostenperspectief bepaald/ geïndiceerd wordt. In dit kader vinden we het belangrijk om ook in te steken op goede afstemming tussen jeugdzorg en onderwijs vanuit het belang van de jeugdige en het gezin.

Advies: Wij adviseren om het overzicht van pagina 33 als uitgangspunt voor deze contourennota te gebruiken om een naadloos aanbod van zorg- en ondersteuningsvormen te hebben voor onze jongeren.

Beslis bij inkoop op basis van kwaliteit en resultaten van de zorgverlening en niet alleen op prijs. Het gaat er immers om dat onze jongeren de meest passende zorg zo dicht mogelijk bij het gezin en hun netwerk krijgen, waar nodig in trajectfinanciering/bekostiging.

C. Preventie en ontschotten

Preventie, vroeg signalering, vrijwillige ondersteuning én gespecialiseerd, goed gekwalificeerde opvoedondersteuning kunnen 'hand in hand' gaan én zoveel mogelijk *gelijktijdig* ingezet worden. Dit betekent investeren in goede coördinatie van de verschillende disciplines en daadwerkelijk investeren in de 'eigen kracht' en het eigen netwerk van de jongeren en hun gezinnen. Hierbij staat de aansluiting bij én respect voor ieders eigen sociale context centraal. Te denken valt aan maatjesprojecten via welzijnsorganisaties, (sport)verenigingen, kerken en scholen.

Het voorveld (welzijnsorganisaties en CJG) kan een belangrijke rol spelen in de coördinatie van deze inzet. Deze organisaties vormen een schakel in de keten en fungeren als 'back office'.

Opgemerkt moet wel dat wanneer het CJG ook een rol gaat spelen als aanbieder in het veld, er dan spanning ontstaat bij de toegang en screeningstaken die nu toebedeeld zijn aan het CJG.

Advies: Zie erop toe dat screening en intake bij een onafhankelijke partij ligt om verstrengeling van belangen te voorkomen. Integrale ketenaanpak 'op maat' kan leidend zijn. Samenwerking tussen de verschillende aanbieders (18 + en 18 -) in het sociaal domein is hierbij noodzakelijk. Dit is een belangrijke voorwaarde in contracten. Gemeenten kunnen deze samenwerking stimuleren en faciliteren.

D. Inkopen van kwaliteit en resultaat

De adviesraden maken zich zorgen over de gevolgen van bezuiniging voor de kwaliteit van zorg voor en behandeling van jeugdigen. Hier en daar lezen we over trajecten die indien mogelijk worden gekort. Wij kennen inmiddels de berichten van instellingen die gekort worden door gemeenten. Waarna bij het doorberekenen van hun eigen begroting, dit hen vervolgens 'de kop kost'. Het is ons inziens een verantwoordelijkheid van de gemeenten om deze signalen tijdig te zien en hiervoor tijdig passende maatregelen te treffen.

Al lezende is duidelijk dat het een **inkoop** notitie is. Dus gaat het al snel over kosten, inkomsten, budget en prijs. En het zal u niet verbazen dat de gezamenlijke adviesraden meer willen lezen over kwaliteit, resultaten en de manier waarop de gemeenten niet alleen het beheer van budgetten ter hand nemen, maar ook willen faciliteren naar aanbieders en vernieuwing/innovatie wil aanjagen.

In een nota Inkoopstrategie verwachten wij dat er iets geschreven wordt over de wijze waarop de inkoop gaat plaatsvinden. Op basis waarvan vindt de selectie van zorgaanbieders plaats en hoe wordt dit uitgevoerd? Welke voorwaarden en eisen worden gesteld aan de potentiële zorgaanbieders? Dit alles treffen we in de notitie niet aan .

Advies: Het lijkt ons raadzaam om zowel proces als procedure van inkoop nader uit te werken en dat op te nemen in de contouren nota.

E. Enkele opmerkingen naar aanleiding van de tekst

In de nota komt naar voren dat men het huidige aanbod wil uitbreiden, omdat er hiaten zijn in de zorgverlening. Dit moet gedaan worden door de huidige zorgaanbieders. Tevens blijkt uit de nota dat juist deze zorgaanbieders de afgelopen jaren nog steeds niet in geslaagd zijn om passende zorg te bieden voor deze jongeren. Wat is er veranderd waardoor men denkt dat deze zorgaanbieders het nu wel kunnen? Zijn zij in staat om innovatieve vormen te ontwikkelen? Is er nog ruimte voor innovatieve aanbieders? Hierin kunnen de samenwerkende gemeenten ons inziens faciliteren en uitnodigen.

In het schema op pagina 9 staat bij strategische producten: *'weinig aanbieders, veel macht bij aanbieders en weinig keuze of invloed'*. Het lijkt erop dat men dit in stand wil houden voor de komende jaren. Tevens staat op dezelfde pagina bij routine producten vermeld dat er wordt toegewerkt naar reductie van leveranciers, omdat standaardiseren dan gemakkelijker is en goedkoper. De keuzevrijheid voor een product komt hierdoor in de knel. En het is de vraag of dit ook in het belang is van de jeugdige met een ondersteuningsvraag op maat.

Eenzelfde opmerking valt te maken over de tekst op pagina 14: Doelstelling inkoopvisie...binnen het daarvoor beschikbare financiële kader. Ons advies in deze, gebaseerd op praktijksituaties die wij kennen: er blijft zorg nodig, ook als het buiten het financiële kader valt, omdat hulp wanneer het geïndiceerd is noodzakelijk is voor jeugdigen. Dus het probleem stopt niet bij de grenzen van het budget.

Anderzijds zijn er natuurlijk financiële grenzen en is het juist ook goed om vanuit de inkoop aan te geven wat er van de aanbieders verwacht wordt, gebaseerd op de eerder omschreven visie. De vraag aan aanbieders kan zijn wat zij voor het budget kunnen leveren, waarvoor zij zich verantwoordelijk voelen en welke suggesties zij zelf hebben voor effectievere besteding van het budget teneinde de kwaliteit te behouden of te verbeteren.

Door de notitie heen lezen wij dat het aantal zorgaanbieders zo klein mogelijk moet zijn, anders is het voor de gemeenten niet behapbaar. Maar waar gaat het nu om? Om een goede zorgverlening te bieden aan onze jongeren die dit nodig hebben of om gemeenten die alles willen beheersen en beheren om zo te kunnen bezuinigen?

Advies: Ga in de inkoopstrategie niet uit van beperkingen, maar juist van het vergroten van aanbod om het meest passende te kunnen bieden. Zoek hierbij samenwerking met die aanbieders die bij kunnen dragen aan beheersing van kosten en efficiënte verdeling en toedeling van middelen. Lokaal indien mogelijk en (boven)regionaal daar waar nodig.

F. Tot slot

In de tekst zien wij zinnen die we zorgelijk vinden. Zoals: *'het wonen is iets waarop bezuinigd kan worden'*. Ook (bij segment 4) heeft men het over om van *'ongelimiteerde keuzevrijheid tot contracteren van een toereikend aantal aanbieders en producten over te gaan'*. Er wordt zelfs gesproken over een *'gesloten contract'*. Dit staat haaks op het stuk wat beschreven staat in het beleid dat men eigen regie heeft over de zorg en ondersteuning. Is er nog ruimte voor maatwerk? Is

er nog sprake van keuzevrijheid? Is PGB-financiering nog een mogelijkheid? Want hoe worden dit soort initiatieven of financieringen opgenomen in de contouren van de inkoop?

Op diverse plaatsen wordt aangegeven dat bezuinigen het doel is. Zie bijvoorbeeld pagina 16. Ook op pagina 44 wordt gesproken over 'afschaling en krimpen' van de kosten. Bijvoorbeeld; vergroten van pleegzorg-aanbod en daarmee verminderen van residentieel wonen. Maar dan ook tegelijkertijd begeleiding pleegzorg inzetten wil dit voldoende slagen. Hier ontbreekt het regelmatig aan blijkt uit de praktijk.

Dan nog enkele financiële vragen:

- Op pagina 13 staat bij resultaat 2018: 19% en 2019: 6%. Betekent dit dat men voor meer geld minder resultaat heeft behaald?
- Uitgaven 2018 € 11.1 miljoen voor 258 cliënten, in 2019 € 9 miljoen voor 235 cliënten. Is de zorg goedkoper geworden of konden ze alleen gebruik maken van goedkopere zorgvormen? En wat zijn de resultaten ten aanzien van de zorgverlening?
- Pagina 27 laatste aandachtspunt, organisaties moeten in gezamenlijkheid een financieringstraject ontwikkelen. Zou dit iets opleveren? 'De slager keurt zijn eigen vlees-principe'?

Samenvattend

De notitie heeft een conceptstatus. Het is daarom nog mogelijk aanpassingen te verwerken en aanvullingen te doen. Voor de adviesraden zijn lange termijn visie, keuzevrijheid en resultaten op output (effect op jeugdperspectief) van belang. Maar vooral mag de notitie een zo goed mogelijk antwoord geven op wat jongeren nodig hebben en welke ondersteuning daarvoor beschikbaar moet zijn. Daarbij hechten wij aan lokale goed georganiseerde jeugdhulp. Voor specifieke en specialistische jeugdhulp kan bovenregionaal ingekocht worden. En dan komt het aan op goede samenwerking en tussen gemeenten onderling en de partners in het veld.

Wij zijn positief over de inspanningen van de gemeenten van de Noord-Veluwe om tijdig met een inkoop strategie te komen. Daarbij missen wij in voorliggende contourennota nog een aantal voor ons belangrijke zaken. Deze maken dat wij op dit moment verzoeken de gevraagde aanpassingen goed te overwegen en in de notitie op te nemen. Wanneer dan een volgende versie voorgelegd wordt en wij herkennen hierin de voor ons belangrijke punten, dan ligt een positief advies in de rede.

Namens de Adviesraden Sociaal Domein Oldebroek, Elburg, Nunspeet, Putten, Zeewolde, Harderwijk en Ermelo,

Janny Heun, voorzitter Sociale Adviesraad Harderwijk
Jan de Ruiter, voorzitter Adviesraad Sociaal Domein Ermelo

Ermelo, 2 september 2020.